

99. Budapest, XI. Albertfalva, Panel út
Ró

Az albertfalvi auxiliáris vicus déli részén a jelenlegi Panel út mintegy 120 m hosszú és 20 m széles szakaszán 2004. augusztus 2. és október 5. között végeztünk megelőző feltárást. A teljes munkát rajtunk kívül álló okokból nem tudtuk elvégezni, így ennek befejezése a 2005. évre maradt.

Munkánk során a római vicus több periódusra bontható, Kr. u. 1. sz. végétől a 3. sz. első feléig keltezhető telepjelenségei kerültek elő. Mintegy 52 m hosszan tudtunk nyomon követni egy kelet-nyugati irányú, kisebb kövekből rakott kerítésfal-alapozást, amelynek megtaláltuk fordulását az innen észak felé futó szakasz 6 m hosszú részletével együtt. A kerítésfal észak-déli szakaszának meghosszabbításában található Nagy Tibor korábbi ásatásának egyik azonos irányú kerítésfal-maradványa.⁷ A két kerítésalapozás tehát egyazon telekhatároló konstrukció részét képezhette. Nagy Tibor ásatási alaprajzain jól megfigyelhető, hogy a vicus déli részén a kerítésfalakkal lehatárolt telkeken (insulákon?) belül helyezkedtek el a lakó- és gazdasági rendeltetésű kőépületek.

Hasonló megfigyeléseket tudtunk tenni a Panel út nyomvonalán is. A kerítésfalon belül egy kőépület négyszögletes, 3×3 m-es kis helyisége és egy kétperiódusú keleti zárófal kisebb szakasza esett a kutatási területbe. A K-i zárófal nyugati falszakasza azonos falazási technikával, azonos tájolás szerint épült, mint a négyszögletes helyiség, így ezek azonos időszakból származnak. A zárófalhoz keletről egy eltérő kőanyagú és eltérő habarcsos falat építettek hozzá. A valószínűleg lakóházként meghatározható épület további helyiségei, valamint a telekhez tartozó egyéb lakó- és gazdasági épületek a Panel úttól északra várhatók.

A kőépület szintje alatt, a vicus palánkperiódusához tartozó cölöplyukak és gödörobjektumok kerültek elő. Ugyanehhez a – több barbotindízes Drag 36-os sigillatát tartalmazó – korai periódushoz tartozott az a téglalap alakú, félig földbe mélyített, 230 cm szélességű objektum, amelyet lakógödörként határozhatunk meg.

A kerítésfallal határolt parcella DK-i sarkát egy észak-déli irányú habarcsos kötésű kőfallal lehatárolták, ilyen módon egy kisebb helyiséget alakítottak ki a kerítésfalhoz tapaszta. Az északi zárófal a feltárást jelenlegi stádiumában még nem ismert. A helyiség belterében sűrűn, rendszertelenül leásott cölöplyukakat figyeltünk meg.

A kerítésalapozás észak-déli szakaszának K-i oldalán egy kavicsból, kisebb kövekből, valamint tetőtéglatöredékekből álló, 4 m szélességű út került elő, amely a kerítésfal meszes építési rétegével egyazon szintről in-

dult, tehát ugyancsak a kőperiódushoz tartozott. A kisebb felületen történt átvágás alapján a 10 cm vastagságú út egyrétegű, megújításnak nem volt nyoma.

Az útfelületet, valamint a 2. századi kerítésfal-konstrukció objektumait egy ÉK-DNy irányban húzódó köves sáv (fal?) vágta. A csupán 25–35 cm szélességű, szakaszosan jelentkező, kisebb kövekből, tegulatöredékekből és helyenként kerámiadarabkákból álló objektum a település legkésőbbi periódusához tartozott. Ugyancsak késői objektumként határozható meg a kutatási terület nyugati végében, a limesút feltételezett nyomvonalához közel előkerült tárológödör, amelyet Severus-kori sigillaták kelteznek.

Az ásatás során viszonylag nagy számban kerültek elő fémtárgyak (érmek, bronz karkötő, övcsat, fibulák, ékköves gyűrű, stílus). Az érmek Nerva és Nagy Constantinus uralkodása közti időszakból származnak. (Az éremanyag meghatározásáért Torbágyi Melindának tartozom köszönettel.) A késői érmek a vicus lakottságának, illetve felhagyásának idejéhez nem nyújtanak egyértelmű támpontot, ugyanis ezek előfordulását a limesút közelsége indokolhatta.

Munkatárs: Szirmai Krisztina.

BESZÉDES JÓZSEF

100. Budapest, XI. Budafoki út 91–93.

U

2004. május 10–28. között a telek teljes beépítése előtt megelőző régészeti feltárást végeztünk. A kb. 150×60 m nagyságú terület erősen bolygatott volt (újkori pincék, gyár maradványai), nagy részén több méter mélységben téglás, betontörmelékes feltöltést találtunk csak. A telek ÉNy-i sarkán, egy 30×30 m-es részen, a közvetlenül a modern szemét alatt megjelenő altalajban 18 őskori objektum folytja jelentkezett. A gödrök, cölöplyukak sekély volta azt mutatta, hogy a bolygatás során nemcsak az őskori kultúrréteget és a humuszt hordták el, hanem az altalaj egy részét is. A feltárt objektumok egy része is bolygatott volt, néhány valószínűleg teljesen megsemmisült. Az előkerült leletanyag alapján a településrészlet a DVK kottafejes és zselízi időszakához tartozik.

TÓTH ANIKÓ

101. Budapest, XI. Fehérvári út 202.

U, Ró

2004. augusztus 10. és szeptember 24. között megelőző feltárást végeztünk az egykori albertfalvi strand területén, a régészetileg védett ingatlanon (hrs.: 43903). A tervezett épületekhez illeszkedően összesen négy szelvényt nyitottunk, így kb. 850 m²-nyi felületet kutattunk át. Összességében megállapítottuk, hogy a terület Ny-i részén, a Duna felé lejtő egykori kiemelkedésen a fiatalabb DVK (Zselíz) időszakban egy településhez tartozó paliszád fallal kísért hármás árokrendszer létezett. Az

7 NAGY T.: Az albertfalvi római telep. Előzetes jelentés az 1947. évi ásatásról. *Antiquitas Hungarica*, II. évf. 1–2. szám (Budapest, 1948) 92–114.

árokrendszer még a Zseliz időszakban elvesztette jelentőségét, amelyet az árok mesterséges feltöltése mellett, a betöltésébe beásott objektum, és az azon kívül, K-re szórványosan megjelenő kerámiatöredékek is bizonyítanak. Ebben a folyamatban bizonyára meghatározó szerepet játszottak a Duna időszakos áradásai, amelyet az árkok alsó részének természetes feltöltődése és a mélyebb területekre sodródott leletek megjelenése alapján feltételezhetünk. A feltárás eredményei alapján a területen a DVK fiatalabb szakaszának jelentősebb kiterjedésű településével számolhatunk, amelynek centruma a kutatott területtől É-ra, illetve Ny-ra, a Fehérvári út és a környező lakótelep kapcsolódó területén húzódhatott.

A feltárás során kevés leletet tartalmazó, szórványos római kori gazdasági objektumok alapján arra következtethetünk, hogy a terület már kívül esett az albertfalvi auxiliáris vicus sűrűbben beépített lakóövezetein.

BESZÉDES JÓZSEF – REMÉNYI LÁSZLÓ –
M. VIRÁG ZSUZSANNA

102. Budapest, XI. Kaposvár utca 5–7.

U, B, V

2004. január 29. és február 23. között irodaház építését megelőzően szondázó ásatást végeztük a telken (hrsz.: 4039/2).

Két 3×11 m-es szondát nyitottunk. Az 1. szondában 135 cm mélységben értük el a sárga bolygatatlan altalajt; egy vörösesbarna, 19. századi és kis mennyiségű őskori leletanyagot adó feltöltés, majd egy keverten, kevés neolitikus, néhány bronzkori és vaskori kerámiát tartalmazó humuszos réteg húzódott. Régészeti objektumot nem tudtunk megfigyelni. A 2. szondában 3 m vastag kevert újkori feltöltés alatt folyami homokrétegeket dokumentáltunk, az eredeti rétegvizonyok már megsemmisültek.

SZILAS GÁBOR

103. Budapest, XI. Kőérberkek, Tóváros-lakópark

U, R, B, V, LT, Ró, A, H, Á

A 2003 szeptembere óta folyó megelőző feltárás során a 26 hektárra tehető teljes feltárandó területnek eddig közel 85%-át kutattuk át, melyen – jelenlegi tudásunk szerint – 14 történeti korszak és alperiódus objektumai találhatóak.

A kőérberki ásatás legkorábbi leletei a *dunántúli vonaldíszes kultúra* korából, túlnyomó többsége a *kottafejes* és a *zselizi* korszakból származik. Az itt egyetlen tömböt alkotó település mintegy 6 hektár kiterjedésű és teljes egészében feltárható volt. A két nagy alkorszak objektumai között éles területi határvonalat nem lehetett húzni, de nagy általánosságban már előzetesen is megállapítható volt, hogy a korábbi (kottafejes) periódus idején a patakhoz közelebb laktak, míg a zselizi időben egyre följebb költöztek a domb oldalán. Az összesítő rajz

alapján eddig öt cölöpvázás épület alapjait sikerült azonosítanunk.

A telepen, pontosabban annak nyugati szélén két neolitikus temetkezést is feltártunk, amelyekben azonban rendkívül rossz állapotú embercsontokat és edényeket találtunk csak.

A neolitikus teleptől KÉK-i irányban feküdt a *középső rézkori Ludanice kultúra* lelőhelye. Ennek legjelentősebb reprezentánsa az a feltárási terület északi szélén húzódó kb. 220 m átmérőjű, átlagosan 130 cm mély és 200 cm széles, függőleges falú és lapos aljú árok, amelynek a déli részét, talán éppen a felét sikerült az ásatás során regisztrálnunk. Az árok, amennyiben északi oldalán is olyan szabályos vonalban haladt, mint délen, akkor egy lekerekített sarkú téglalap alakú, kb. 5 hektáros területet fogott körül. Körbefutó vonalát a megfigyelt, illetve feltárt szakaszon nyolc, szabálytalan távolságokban jelentkező átjáró, földhíd szakítja meg. Az említett terület belsejében, a későbbi korok (bolerázi csoport, kora bronzkor, Árpád-kor) leletein kívül a Ludanice kultúra nagyszámú gödrét tártuk fel.

A Ludanice és a badeni kultúrák közötti viszonylag rövid időszakot a *tűzdelt barázdás kerámia kultúrája* jelenti lelőhelyünkön. Jellemzően díszített és durvított felületű edénytöredékek a kultúra kifejlett fázisát képviselik. Ettől a területtől keletre, mintegy kétszáz méternyire, egy kis területi hiátussal tártuk fel a tűzdelt barázdás kerámiához kronológiailag közvetlenül kapcsolódó *protobolerázi időszak* objektumait. A szokásos gazdag hulladékgödrök mellett feltártunk egy többszörösen megújított külső kemencét is ebből a korból, amely egy nagyobb gödörkomplexum legalján épült.

Kronológiailag folyamatosan, bár területileg távol folytatódott a megtelepülés a Kőérberki-dűlőben a *bolerázi kultúra klasszikus fázisában*. Történetileg és régészetiileg egyaránt rendkívül jelentős, hogy a Ludanice kultúrájánál említett hatalmas őskori árok betöltésében, annak felső 30 centiméterében számos, a késő rézkor elejére datálható cseréptöredéket találtunk. Az árkon belül három jelentős objektumot találtunk ebből a korszakból. Az egyik egy gödörbe épített, de még az őskor folyamán szétvert tűzhely, amelynek romjai alatt egy rézbalta agyag öntőformájának felét találtuk meg. A másik, ennél nagyobb gödör szintén égett maradványokkal volt tele, bár fémművességre utaló bizonyítékokat itt nem találtunk.

Az őskori korszakok sora a *kora bronzkori makói kultúra* időszakával folytatódik. A gödrök nagyobb csoportokban fekszenek, így rajzolva ki az egyes településgócokat. A kora bronzkori objektumok rendszertelen elhelyezkedése miatt nem kizárt, hogy a még feltárandó területen további településgócok kerülnek majd elő ebből a korból.

A lakópark nyugati szélén, az egykori Vasvári-laktanya kerítése melletti szélső sávban egy *Vatya-Koszider kori* település néhány tucat gödre is napvilágot látott.

A feltárás során egy, a *kora vaskor* idejére tehető nyílt színi település maradványait is megtaláltuk, mely